

gický potenciál než nyní. Musíme najít vůli a způsoby využít jej pro život.

- Je třeba většího porozumění a dialogu, zvláště mezi vědci a duchovními. Uznáváme také klíčovou úlohu rozhodujících politických činitelů, nositelů komunikačních prostředků, umělců, obchodních a podnikatelských kruhů a odborů.
- Musíme usilovat o odstranění všech zbraní hromadného ničení.
- Musíme mít odvahu stále zkoumat dané ideje, doktriny, techniky a domněnky. Musíme mít představivost a vůli vytvořit nové environmentálně zdravé představy a technologie přístupné všem.
- Voláme po všestranném mezinárodním projednání ochrany přírodního prostředí.
- Musíme inovovat na poli mezinárodních a národních institucí tak, abychom mohli konat souvisle a účinně, např.: ustanovit Radu pro bezpečnost prostředí a navrhnout nové ekonomické ukazatele tak, abychom podali správné posouzení kvality života a hodnoty přírodního prostředí.
- Považujeme za morální imperativ, aby kultury a zvyky domorodých národů byly respektovány a chráněny. Všichni se můžeme učit z jejich způsobu života.
- Musíme prozíravě rozhodnout a vytvořit finanční zdroje, které budou k dispozici v souměřitelnosti s kritickým významem problémů, proti nimž stojíme.

Zaručujeme, že budeme pracovat pro tyto vysoké cíle v zájmu lidstva a v zájmu naší křehké a zranitelné planety. Jako symbol naší záruky každý z nás slibuje zasadit strom ještě tento rok a říci lidem, proč je to nutné.

Moskva 19. leden 1990

Tvorba obytných súbtorov

Hanna Adamczewska — Wejchert: *Tvorba obytných súbtorov*. Bratislava, Alfa 1989, 276 s.

Bývanie je jednou zo základných potrieb človeka. O nedostatkoch našej hromadnej bytovej výstavby sa nebudeme podrobnejšie zmieňovať, sú všeobecne známe. Pomôckou pri hľadaní lepšieho riešenia tohto problému môže byť aj publikácia „Tvorba obytných súbtorov“ polskej autorky, ktorá sa objavila na našom knižnom trhu. Hoci vo Varšave vyšla už r. 1985, nestratila vzhľadom na húževnatú stagnáciu kvality našej bytovej výstavby na aktuálnosti.

Kniha vznikla na základe výskumov kolektívu urbanistov pod vedením Ing. arch. Barbary Otto-Migurskej pre potreby projektantov experimentálneho sídliska Stella v Tychách. V rámci týchto výskumov zozbierali mnohé príklady bytovej výstavby z 18 krajín východnej a najmä západnej Európy, realizované od polovice šesťdesiatych do začiatku osemdesiatych rokov.

Publikácia má dve de facto samostatné časti. Prvá — textová — autorka rozdelila na tri kapitoly. V prvej: „Povojnová situácia — charakteristické progresívne smery v tvorbe obytných súbtorov“ rozoberá niektoré najvýznamnejšie tendencie v urbanistickej tvorbe po 2. svetovej vojne. Je to napr. tvorba nových miest v Anglicku hneď po vojne, inšpirovaná howardovskou a garnierovskou koncepciou, satelitné mestá vo Švédsku, ktoré sa oproti predošlým vyznačovali výškovými objektmi zvýrazňujúcimi bohatý reliéf krajiny, či veľké mestské štvrte na území alebo okrajoch väčšiny európskych veľkomiest. Zaujímavá je aj nová generácia francúzskych satelitných miest s intenzívnou 8—11 podlažnou zástavbou a zložitou výškovo diferencovanou hmotovou štruktúrou. Prvá kapitola končí pomerne stručnou zmienkou o rekonštrukcii bytového fondu a zaujímavým zamyslením nad kritikou ako prameňom inšpirácie.

Ťažiskom textovej časti knihy je druhá kapitola „Nové tendencie v projektovaní obytných súbtorov“, zložená zo 7 častí, označených symbolickými heslami. Prvá časť „Byt ako rodinný dom“ je venovaná najmä vývoju dispozičného riešenia bytu a jeho funkčného rozdelenia. V časti „Husto — nízko“ je rozobra-

ná nízka intenzívna zástavba, ktorá sa realizuje po celej Európe ako protiklad k systému rozptýlenej zástavby. Zaujímavá a pre nás obzvlášť poučná je časť „Polokolektívna zástavba“. Ide tu napr. o terasovú zástavbu, domy-pahorky alebo o zmiešanú zástavbu, ktorá často v rámci jednej hmoty spája viachytovú a rodinnú zástavbu. Tento typ obytnej zástavby predstavuje akýsi medzistupeň medzi samostatným rodinným domom a nájomným blokom. V časti „Oddelene, ale blízko“ sa rieši otázka skutočnej potreby spoločenského spoluzitia obyvateľov, často veľmi diferencovanej. „Auto pri dverách domu“ je názov podkapitoly venovanej riešeniu dopravy v obytných súbtoroch. Porovnávaníu mestského prostredia v starších centrách miest a v súčasných sídliskách je venovaná časť „Bývať v meste“. Zaoberá sa problémom „mestskosti“ a kontinuity mestského prostredia. Inšpiráciou pre našu prax by mal byť pojem „urbanistická ochrana“ zavedený v anglických zákonoch. Rôzne formy participácie obyvateľov — užívateľov pri navrhovaní a realizácii obytných súbtorov sú predmetom poslednej podkapitoly „Identifikácia v bydlisku pod heslom tu bývam“.

Prvá i druhú kapitolu dopĺňajú fotografie realizovaných súbtorov.

Tretia kapitola má názov „Závery pre projekčnú prax v Poľsku“ a všetky závery v nej formulované (pre oblasť tvorby bytov, obytných súbtorov, výberu modelov organizácie spoločenského života, spoločenského hodnotenia obytných súbtorov a organizácie investično-realizačného procesu) sú poučné a platné aj pre nás.

V druhej časti, počtom strán štvornásobne rozsiahlejšej, sú konkrétne príklady realizovaných obytných súbtorov, spre-vádzané stručným opisom. Sú tu situačné plány, pôdorysy a rezy domov, perspektívne pohľady — všetko v jednom grafickom prevedení, doplnené precíznym spracovaním literatúry. Orientáciu v množstve príkladov však sťažuje ich nejasné zoradenie podľa štátov (abecedne podľa poľských názvov).

Celkovo hodnotíme publikáciu ako výsočne aktuálnu v súčasnom období, keď naša bytová výstavba stojí, dúfajme, pred zásadnými zmenami. Pre našich architektov a urbanistov môže byť veľmi užitočná a podnetná.

Hana Kopecká